

آموزش و پرورش کودکان با نیازهای ویژه

نویسنده:

فرزانه قاسمی

موسسه انتشارات آفتاب گیتی

آفتاب گیتی

سرشناسه	قاسمی، فرزانه، ۱۳۶۶-
عنوان و نام پدیدآور	آموزش و پرورش کودکان با نیازهای ویژه / نویسنده فرزانه قاسمی؛ ویراستار مریم طباطبائی.
مشخصات نشر	تهران: آفتاب گیتی، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	۱۰۲ ص.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۳۱۴-۶۳۹-۸
وضعیت فهرست نویسی	فیا
پادداشت	کتابنامه: ص. ۱۰۱.
موضوع	کودکان ناتوان در یادگیری - آموزش و پرورش Learning disabled children - Education آموزش‌های ویژه برای کودکان Early childhood special education
رده بندی کنگره	۵/LC۳۷۰۲
رده بندی دیویی	۱۵۲۳/۳۰۷
شماره کتابشناسی ملی	۹۶۸۸۹۳۹
اطلاعات و کورده کتابشناسی	فیا

آفتاب گیتی

عنوان: آموزش و پرورش کودکان با نیازهای ویژه

نویسنده: فرزانه قاسمی

ویراستار: مریم طباطبائی

نشر و پخش: موسسه انتشاراتی آفتاب گیتی

نوبت چاپ: اول، اردیبهشت ۱۴۰۳

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

قیمت: ۱۰۰۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۱۴-۶۳۹-۸

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

آدرس: تهران میدان انقلاب ضلع جنوب شرقی - نبش خیابان ۱۲ فروردین - ساختمان ولیعصر - پلاک ۱۳۱۴ - طبقه سوم واحد ۹

www.aftabegiti.com نشر و پخش همراه: ۰۹۱۲۳۳۴۲۳۶۲ ۰۲۱۶۶۹۶۸۱۷

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

پیشگفتار.....	۷
فصل اول: آموزش و پرورش استثنائی.....	۹
اهداف آموزش و پرورش استثنائی.....	۱۰
برنامه آموزشی.....	۱۰
انواع مراکز آموزشی.....	۱۱
ملاحظات آموزشی.....	۱۲
خدمات آموزشی ویژه.....	۱۲
برنامه توان بخشی.....	۱۳
کودکان و دانش آموزان معلول جسمی - حرکتی.....	۱۳
انواع معلولیت جسمی - حرکتی.....	۱۴
شیوع.....	۱۵
سبب شناسی.....	۱۵
طبقه بندی.....	۱۵
اسپاستیک.....	۱۶
آتنوید.....	۱۶
آتاکی.....	۱۶
مخلط.....	۱۷
ویژگی های کودکان معلول جسمی - حرکتی.....	۱۷
ملاحظات آموزشی.....	۱۹
کتاب درسی.....	۲۰
فصل دوم: تعریف عقب مانده ذهنی (عقب ماندگی روانی).....	۲۵

- ۲۷..... علل و عوامل ایجاد کننده عقب ماندگی های ذهنی
- ۳۱..... ویژگی ها و خصایص روانی - عاطفی این دسته از کودکان
- ۳۲..... ویژگی های ظاهری
- ۳۳..... اختلالات ناشی از عوامل ناشناخته
- ۳۳..... میکروسفالی
- ۳۴..... ماکروسفالی
- ۳۴..... هیدروسفالی
- ۳۴..... عوامل دوران بارداری
- ۳۵..... بیماری سفلیس
- ۳۵..... توکسوپلاسموز
- ۳۶..... بیماری سرخجه
- ۳۶..... تأثیر اشعه ایکس و تشعشعات رادیواکتیو
- ۳۶..... سن مادر
- ۳۷..... اعتیادات
- ۳۷..... استفاده از داروهای شیمیایی
- ۳۷..... مسمومیتها
- ۳۷..... عوامل (R.h)
- ۳۸..... عوامل مربوط به زمان تولد و بعد از تولد
- ۳۹..... نقش عوامل مربوط به دوره بعد از تولد
- ۴۰..... نقش عوامل مربوط به اختلالات سوخت و ساز
- ۴۰..... اختلال در سوخت ساز مواد پروتئینی
- ۴۱..... اختلالات مربوط به مواد قندی
- ۴۱..... اختلال مربوط به سوخت و ساز چربیها
- ۴۴..... فصل سوم: ناتوانی های یادگیری

۴۵.....	سیر و پدید آیی ناتوانیهای یادگیری
۴۷.....	یادگیری در مقابل عدم یادگیری
۴۸.....	عوامل دخیل در امر یادگیری
۴۹.....	تعریف ناتوانی های یادگیری
۵۳.....	ویژگی های مشترک تعاریف ناتوانی های یادگیری
۵۳.....	اختلال کارکرد دستگاه عصبی مرکزی
۵۳.....	الگوی رشد ناهماهنگ
۵۴.....	دشواری در انجام دادن تکالیف تحصیلی و یادگیری
۵۴.....	اختلاف بین توانایی بالقوه و سطح پیشرفت
۵۶.....	انواع ناتوانی های یادگیری
۵۷.....	انواع ناتوانی های یادگیری تحصیلی
۶۲.....	سایر انواع ناتوانی های یادگیری
۶۴.....	شیوع ناتوانی های یادگیری تحصیلی
۶۶.....	میزان شیوع ناتوانی خواندن
۶۶.....	مقایسه ی میزان شیوع ناتوانی خواندن در دو جنس
۶۷.....	میزان شیوع ناتوانی نوشتن
۶۷.....	مقایسه ی میزان شیوع ناتوانی نوشتن در دو جنس
۶۸.....	میزان شیوع ناتوانی ریاضی
۶۸.....	مقایسه ی میزان شیوع ناتوانی ریاضی در دو جنس
۶۸.....	ویژگی های خاص ناتوانی های یادگیری
۶۹.....	عوامل دخیل در ناتوانی های یادگیری
۷۰.....	تفاوت دانش آموز مبتلا به ناتوانی یادگیری با سایر افراد در چیست؟
۷۰.....	مکانیزم های دفاعی
۷۱.....	تشخیص ناتوانی های یادگیری

۷۱.....	نظریه های ناتوانی یادگیری.....
۷۶.....	ویژگیهای کودکان دارای ناتوانیهای یادگیری.....
۸۴.....	زبان آموزی (تعریف زبان).....
۸۴.....	نگاهی به آموزش و پرورش استثنایی در جهان و ایران.....
۸۷.....	آموزش و پرورش کودکان استثنایی.....
۸۷.....	دانش آموز استثنایی.....
۸۸.....	درصد شیوع.....
۸۸.....	طبقه بندی.....
۹۰.....	سیر و پدید آیی اختلال حساب نارسا.....
۱۰۱.....	منابع و مآخذ.....

پیشگفتار

کلمه‌ی بهنجار به افرادی اطلاق می‌گردد که در حد طبیعی و عادی گذران زندگی می‌کنند. از نظر عامه فردی که رفتارش چون دیگران است و مانند همه و به طور معمولی و عادی زندگی روزمره خویش را می‌گذراند بهنجار و طبیعی است. از نظر علمی چنانچه بهره‌ی هوش شخصی حدود (۱۰۰) صد باشد (براساس آزمون (تست) باشد یا به عبارت دیگر سن تقویمی و عقلی (ذهنی) خود برابری کند آن فرد عادی است. برای مثال می‌توان چنین گفت: چنانچه کودک ۹ ساله‌ای از نظر عقلی نیز ۹ ساله باشد و مانند کودکان ۹ ساله رفتار کند و از عهده‌ی انجام تست‌های هوشی مربوط به کودکان ۹ ساله برآید چنین کودکی بهنجار و طبیعی است. حال که تا حدی با کودکان و افراد بهنجار آشنا گردیدیم ببینیم پس کدام گروه از کودکان را استثنایی می‌نامند. از نظر آموزشی کودک استثنایی کودکی است که نیاز به تعلیم و تربیت خاص داشته باشد و از کلاس و تعلیم و آموزش عادی نتواند بهره‌ی کافی گیرد و از جنبه‌ی کلی نیز چنانچه کودکی از نظر رفتار، هوش و یا گذران زندگی نتواند چون کودکان عامی و بهنجار عمل کند و به جهتی با کودکان همسال خود تفاوت‌های رفتاری و گفتاری و کرداری و یادگیری داشته باشد و از حد یک کودک عادی همسن خود خارج باشد استثنایی نامیده می‌شود.

ببررسی آمارهای بین‌المللی و توجه به وجود متجاوز از چهارصد میلیون (۴۰۰/۰۰۰/۰۰۰) معلول و ناتوان در سراسر جهان افزایش این جمعیت به میزان قابل توجهی در هر سال اهمیت تعلیم و تربیت، رفاه، اشتغال و بالاخره نحوه‌ی زندگی افراد استثنایی با تعمقی اندک آشکار می‌گردد. چنانچه آمارهای منتشر شده نشان می‌دهد، از هر ده (۱۰) نفر مردم، مردم جهان یک نفر شناخته یا ناشناخته با معلولیت یا کمبودی درگیر است و حدود پنج درصد کودکان، در سراسر این جهان پهناور دچار نقصی جسمی یا ذهنی هستند و درصد قابل توجهی از این عده نیاز به آموزش ویژه و مراقبت‌های خاص دارند. این واقعیتها و حقایقی نظیر وجود نارسایی‌هایی از جمله سوء تغذیه، جنگ، سست شدن و ازهم پاشیدگی بنیاد خانوادگی و کافی نبودن بهداشت و درمان در برخی از نقاط جهان نشانگر از دیار کودکان استثنایی و در نتیجه نیاز به توجه عمیق‌تر به این مسئله است. هر قدر جامعه‌ای در برابر افراد معلول و استثنایی احساس مسئولیت بیشتر نمایند و منابع مالی و انسانی زیاده‌تری را

به این امر اختصاص دهد، آن جامعه دارای فرهنگ و اقتصادی پیشرفته تر است. امروزه سرمایه گذاری و خدمت به گروههای مختلف استثنایی را نمی توان صرفاً عملی نیکوکارانه و نوع دوستانه دانست زیرا این مسئله ای جدی، اساسی، مهم، انسانی و تخصصی و علمی است.

زندگی میلیون ها انسانی که به هر دلیل از نقایصی برخوردار گردیده اند در میان است. تأمین آینده آنان، آموزش و پرورش و رفاه آنها مطرح است و این گروه با توجه به نوع معلولیت و توانایی خود نیاز به حرفه و کاری مناسب دارند از طرفی خانواده چنین کودکانی رانیز نباید از نظر دور داشت زیرا آنان هم در معرض صدمات و مشکلات ناشی از معلولیت فرزند خویش هستند پس چنین عمل بزرگی احتیاج به برنامه ریزی، تحقیق و داشتن افراد متخصص دارد. نهادهایی باید از آنان حمایت کنند ولی ترحم هرگز. موسساتی باید برای آنان برنامه ریزی نمایند و امکانات آموزشی، رفاهی و کارایی فراهم آورند. و آموزش و پرورش آنان باید متناسب با معلولیت و توانایی آنان باشد. اصولاً اگر بپذیریم این نظریه علمی باشیم که هر انسانی حتی در بالاترین سطوح هوشی امکان دارد درباره ای از فعالیتها در حدی متوسط و حتی کندتر از دیگران باشد و یا معلولیت در یکی از تواناییها برای هیچ فردی نمی تواند مانع پیشرفت او در سایر جنبه ها گردد باید قبول کنیم که بطور کلی آموزش و پرورش صحیح و کمال مطلوب، آموزش و پرورش است که بر اساس توجه به خصوصیات فردی و تواناییهای افراد برنامه ریزی شده باشد. پس در آموزش و پرورش کودکان استثنایی نیز شناخت تواناییها و کفایتهای کودکان استثنایی اهمیتی ویژه دارد و برنامه ریزیهای آموزشی باید با توجه به همین تواناییها انجام پذیرد. اگر چنین کنیم و با توجه به تواناییهای کودکان استثنایی برنامه ریز آموزشی انجام گیرد. از کودکان استثنایی نه تنها می توان افرادی خود کفا، بلکه افرادی با بازده اقتصادی و نقش آفرین برای جامعه تربیت کرد و در آن صورت است که نه تنها کودکان و افراد استثنایی از زندگی آسوده و مرفهی برخوردار خواهند شد بلکه اجتماع نیز به آنچه درباره آنان انجام داده است. مفتخر خواهد بود. بدون شک جامعه ای آسوده خواهد زیست که معلولان آن از آسایش و رفاه کامل برخوردار باشند و دموکراسی و عدالت واقعی زمانی تحقق پیدا می کند که همگان متساوی (در حد توانایی) از نعمت های موجود بهره مند باشند و تفاوتی بین کودک عادی، تیز هوش یا معلول وجود نداشته باشد. (از نظر ارزشی)